

звернення: 25.11.2022).

4. KSE Агроцентр. Загальні збитки від війни в сільському господарстві України сягнули 4,3 млрд дол. США. 2022. URL : <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalni-zbitki-vid-viyni-v-silskomu-gospodarstvi-ukrayini-syagnuli-4-3-mlrd-dol-ssha-kse-agrotsentr/>.

5. Негрей М. В., Трофімцева О. В. Аналіз функціонування аграрного сектора в умовах війни. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Економічна»*, 2022, випуск 102. с. 49-54.

УДК 338.439:338.432(477)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ГНУЧКІСТЬ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Шевченко А.А. к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства, e-mail: Alisochka1978@gmail.com

Тіманцовський А. В., здобувач 2 курсу факультету економіки та управління, e-mail: atimancovskyj@gmail.com

Одеський державний аграрний університет, м.Одеса, Україна

В умовах сьогодення кожна країна переймається питаннями продовольчої безпеки. Адже вирішення цієї проблеми є невід’ємною частиною економічної політики будь – якої держави. Різні країни обирають свої вектори у вирішенні даного питання. На протязі усієї історії державності питання сталого продовольчого забезпечення населення в зарубіжних країнах було одним із найважливіших, оскільки від нього залежала національна безпека країни. Є ціла низка факторів, дія яких або підсилює або послаблює продовольчу безпеку кожної країни, серед яких дуже великий вплив мають політичні фактори. З іншого боку не можна відокремлювати внутрішню продовольчу безпеку певної країни від світової продовольчої безпеки. Ці рівні безпеки пов’язані між собою і є взаємовизначаючими.

Україна є потужною аграрною державою, а рівень продовольчої безпеки в країні в значній мірі визначається сталим виробництвом аграрної продукції. Сучасні реалії, в яких функціонують аграрії з лютого 2022 р. надто змінились, що потребує їх гнучкого реагування в процесах виробництва та реалізації аграрної продукції.

Відмітимо, що проблема продовольчої безпеки є однією з глобальних проблем сучасності. Звернемо увагу, що в підсумковому документі Саміту ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030» підкреслено важливість досягнення світової продовольчої безпеки.

Для кожної держави це є ключове соціально – економічне завдання. І від якості його виконання можливо оцінювати і ефективність влади в країнах.

Термін «продовольча безпека» — офіційно прийняте у міжнародній практиці поняття, що використовується для характеристики стану продовольчого ринку країни, а також світового ринку. Загальноприйнято вважати, що країна знаходиться у стані продовольчої безпеки, якщо вона здатна забезпечити достатнє харчування всім своїм громадянам за нормальних умов та мінімально необхідне за надзвичайних обставин.

Інші вчені звертають увагу на те, що продовольча безпека забезпечує економічну стійкість та політичну незалежність країни через можливість задоволення потреб свого населення.

Дослідження сутності й проблематики даного поняття, привертає увагу до твердження Л.В. Дейнеко та А.О. Коваленко: "досягнення стану продовольчої безпеки завдяки використанню наявного потенціалу аграрної сфери країни передбачає створення конкурентоспроможного продовольчого комплексу з оптимальною структурою виробництва, здатного в умовах міжнародної економічної інтеграції та глобалізації випускати високоякісну конкурентоспроможну продукцію, забезпечувати потреби населення у продуктах харчування та належний рівень продовольчої безпеки держави" [1, с. 20].

Сучасне трактування терміну «внутрішня продовольча безпека» має певні відмінності, але принципова ознака сутності цього поняття як стабільне забезпечення населення продуктами харчування залишається однаковою у всіх визначеннях.

Економісти країн з розвинутою ринковою економікою, використовують визначення внутрішньої продовольчої безпеки, в якому фігурує тільки споживання. На їхню думку, внутрішня продовольча безпека – це забезпечення гарантованого доступу населення до продовольства в кількості, необхідному для активного здорового життя.

Україна є одним із гарантів продовольчої безпеки в світі завдяки своєму потужному продовольчому експорту. Війна, яку розпочала Російська Федерація проти України є однією з головних причин світової продовольчої кризи, яка може мати серйозні політичні та економічні наслідки. Сільськогосподарський та продовольчий сектор України становить майже 10% ВВП. У 2021 році український експорт продовольчої продукції склав майже 28 мільярдів доларів, зокрема 7 мільярдів євро (7,4 мільярда доларів) до Європейського Союзу.

За обсягами експорту Україна входила до п'ятірки найбільших експортерів зернових у світі, наша держава експортувала $\frac{3}{4}$ від того, що виробляли, оскільки внутрішнє споживання зернових складало всього 20–25%. Україна постачала 10% світового експорту пшениці, понад 14% кукурудзи і понад 47% соняшникової олії.

Говорячи про внутрішню продовольчу безпеку, можна сказати, що Україна стабільно виробляє достатні обсяги продовольства для забезпечення внутрішніх потреб та зростання експорту, і має багаторічні зобов'язання за

пріоритетами подолання бідності та голоду, в рамках приєднання до міжнародних угод.

Політика Уряду України в сфері забезпечення продовольчої безпеки змінюється відповідно до викликів та з урахуванням напрацювань, які підтвердили свою практичну спрямованість. Зокрема, було прийнято план зі забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. Це комплекс дій, який передбачає моніторинг стану продовольчої безпеки і сільськогосподарської інфраструктури в цілому; надання підтримки виробникам харчових продуктів; надання адресної допомоги соціально вразливим категоріям населення; централізований контроль за цінами на продукти [2].

Потреба в забезпеченні продовольчої безпеки України вимагає підтримання відповідного рівня продовольчого самозабезпечення, що передбачає використання державної підтримки вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та вживання заходів контролю імпортової продукції з метою захисту власних виробників від іноземної конкуренції.

Повномасштабна війна стала справжнім випробуванням для аграріїв. Втручання спричинило руйнування налагоджених роками процесів, логістичних ланцюгів. Багато посівних територій було заміновано, до частини немає доступу, знищено техніку та склади.

У фермерів, що займаються тваринництвом, наразі через бойові дії є проблеми з кормами та переробкою їх продукції. Прогнозувати втрати в цій галузі важко, однак багато фермерів намагаються зберегти поголів'я тварин. Деякі підприємства з переробки молока продовжують працювати та постачати свою продукцію до міст [2].

Повномасштабна війна змусила аграріїв при звичаюватися до нових умов та швидко реагувати на будь-які виклики. Зокрема, блокування морських портів України змусило їх вибудовувати нові логістичні ланцюжки. А великі перехідні залишки й невизначеність щодо реалізації збіжжя на тлі браку потужностей зберігання пришвидшили процеси пошуку нових рішень: хтось переобладнував усі наявні технічні приміщення під зернохословища, хтось будував нові, а хтось намагався закупити «рукави», які дуже швидко стали дефіцитним товаром в Україні. Наразі черга на оренду тієї ж завантажувально-розвантажувальної техніки розписана на місяць вперед. Тому аграріям доводиться шукати все нові альтернативи.

Великі компанії мають більше можливостей для залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій. А от дрібніші виробники, орієнтовані на внутрішній ринок, потребують максимальної державної підтримки.

Загалом, варто зазначити, що в сучасних умовах необхідна допомога держави, щоб уникнути ризиків, які постають перед аграріями [3, 4].

Підводячи підсумок, можна сказати, що найчастіше продовольчу безпеку розглядають як «здатність держави». Отже, можна сказати, що продовольча безпека є «гарантованою здатністю держави задовільнити потреби суспільства в особі кожного громадянина продуктами харчування в необхідному обсязі,

асортименті і якості на рівні, що забезпечує здоров'я та інтелектуальний розвиток людини, на принципах самозабезпечення головними, базовими продуктами та їх економічної й фізичної доступності, незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх чинників

Зважаючи на проведені дослідження та українські реалії, продовольча безпека – це такий рівень продовольчого забезпечення населення, який гарантує соціально - політичну стабільність у суспільстві, виживання і розвиток нації, особи, сім'ї, сталий економічний розвиток держави.

Зараз наша країна перебуває в складних умовах. Епоха війни вимагає швидких та рішучих дій. Тому вирішення багатьох завдань функціонування економіки України у воєнний період, в тому числі ведення аграрного виробництва, прямо залежать від швидкості прийняття гнучких управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Дейнеко Л.В. Передумови та шляхи досягнення продовольчої безпеки в аграрній сфері Київ: РВПС України НАН України, 2006. С. 20. (дата звернення 24 Жовтня 2022.) URL: <http://www.economy.in.ua>
2. Проблеми, які виникли в сучасних умовах у аграріїв. (дата звернення 23 Жовтня 2022.) URL: <https://uacouncil.org>
3. Необхідність гнучкого реагування аграріїв на сучасні реалії. (дата звернення 24 Жовтня 2022.) URL: <https://zn.ua/ukr>
4. Політика Уряду України в сфері забезпечення продовольчої безпеки. (дата звернення 22 Жовтня 2022.) URL: <https://www.kmu.gov.ua>

УДК 657.6

PERFORMANCE AUDIT WITHIN PUBLIC INSTITUTIONS

Furculița Tatiana, PhD Student, Institute of Public Administration,
e-mail: jardantt@gmail.com

State University of Moldova, Chisinau, Republic of Moldova

Performance audit is an independent and objective examination or evaluation of the extent to which a program or activity of a public entity operates efficiently and effectively in terms of economic efficiency. INTOSAI international standards define the performance audit as "an audit of the economy, efficiency and effectiveness with which the audited entity uses resources in order to fulfill its responsibilities".

The INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions) standards establish that the performance audit involves examining the economy, efficiency, and effectiveness of the "3 Es" as follows [2, p.57]: